

Nunatsinni nakorsaaneqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa 2016

Kapitali 6. Nappaatit tunillaassuuttut

2016-imi nappaatit tunillaassuuttut immikkut nalunaarutigineqartut ataani takuneqarsinnaapput (Tabeli 1)

Botulisme

2016-imi botulismimik nappaateqartunik nalunaaruteqartoqanngilaq.

Nerisatigut ulorianaatilimmik toqunartuninnerit allat

Nunatsinni nakorsaaneqarfik 2016-imi trikineqalerneq pillugu nalunaarutininik sisamanik tigusaqarpoq. Nannup neqaa nappaatip pinngorfiatut suussusersineqarpoq.

Meeqqat nappaataat

2016-imi ilummoormermik nappaatilik (bordetella pertussis) ataaseq savarnermillu nappaateqartoq (parotitis) ataaseq nalunaarutigineqarput.

Clostridium difficile, C.diff.

2016-imi 17-it tappiorannartunik *C.diff.*-inik tunillatsissimasutut nalunaarutigineqarput. *C.diff.* sivisuumik timmissutaasarpoq avatangiisinilu sivisuumik uumasinnaanngorluni illersuuteqalersinnaalluni. Illersuutai sulisut, avatangiisit mingutsinneqarsimasut attukkat napparsimasullu assaat aqutugalugit siaruaassinnaapput, kingornalu tappiorannartut bakterissatut uumassusinillutik inunnut sanngiillisimasunut navianaatilimmik nappaateqalersitsisinnaallutik. Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut tunngaviupput.

ESBL

Tappiorannartunik ESBL-iliortunik tunillatsissimasut (Extended Spectrum Beta-Lactamase) 2016-imi arfineq marluk nalunaarutigineqarput. ESBL tappiorannartuupput antibiotikat sunniutaannik aserorterisumik enzymiliortut. Taamaalillutik tappiorannartut bakterissat nalinginnaasumik nakorsartinnissamut akiuussinnaalersarput. Tappiorannartut tuniluutiasuupput ajornartorsiutaanerallu Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi nunanilu allani annertusiartuinnarpoq. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviupput.

Tingukkat aseruuttoorneq/tingulluut Hepatitis

2016-imi tingulluummik Hepatitis B-mik tunillatsissimasoq ataaseq Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarutigineqarpoq.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq/aap meningokok-inik tappiorannartoqalernera

2016-imi taama nappaateqalersimasoq ataaseq nalunaarutigineqarpoq

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq/aap haemophilus influenzae type B (HIB)-inik tappiorannartoqalernera

2016- mi nalunaaruteqartoqanngilaq

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq/aap ilisimaneqanngitsunik tappiorannartoqalernera

Nalunaarummik qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq tappiorannartumik bakterissamik sumik patsiseqarnera nalunaaraneqanngitsunik ataatsimik Nunatsinni nakorsaaneqarfik tigusaqarpoq, kiisalu aakkut tappiorannartuninneq/timip pisataasa arlallit suliunnaarnerat /puakkut nuammik nipititsineq taamaallaat allassimasunik tigusaqarluni.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq/aap pneumokok-inik tappiorannartoqalernera

2016-imi aammikkut bakterissamik Streptococcus Pneumoniae-mik tappiorannartunissimasut arfineq marluk Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit ilisimaneqarlerput (tappiorannartut immikkoorutaannut agguataarneqarnerat Tabeli 2-mi takuneqarsinnaavoq).

Ukiunut siuliinut naleqqiullugit 2014-imi pneumokok-inik patsiseqartumik nappaatillit arfinillit 2015-imilu qulit nalunaarutigineqarput

Tappiorannartunut Pneumokokkinut assigiinngitsunut 13-inut akiuussutissiisarneq (PCV 13) meeqqanik akiuussutissiisarnernut 2010-mi ilanngunneqarpoq.

MRSA

2016-imi tappiorannartumik antibiotikanut akiuussinnaassusilimmik Meticillin Resistent Stafylokok Aureus-imik (MRSA) tunillatsissimasut pingasut nalunaarutigineqarput.

Nunarpassuarmini tappiorannartunik taakkunannga tunillatsittut amerliartuinnarput, MRSA napparsimmavinnut eqqunneqaaqqunagu, nunanit allanit napparsimasut napparsimalissutigineqarput tunillatsissimasut- taamaammallu tunillaasinnaasut - nakkutigeqqissaarnissaat pisariaqarpoq.

Tappiorannartut antibiotikanut akiuussinnaanngorsimasut inunnut peqqissunut ulorianaateqanngillat, peqqissulli tunillatsissimasut taamaammallu tunillaasinnaasut, tappiorannartunik napparsimasunut allanullu timikkut sanngiissuteqartunut navianaatilimmik nakorsaruminaatsumillu napparsimalersitsisinnaasunik ingerlatitseqqissinnaapput.

Perlerorneq

2016-imi nalunaaruteqartoqanngilaq.

Gonoré

Gonoré-mik tunillatsissimasut suli amerlapput (takussitissiaq 1). 2014-imi gonoré-mik tunillatsittut 1.550 –iupput 2015-imilu 1.528-iullutik. Ukiut ingerlanerini nikerarput assersuutitulli 2009-mi 1.100 missiliorlutik. 2016-imi 1.323-iupput ikiliartulersimanissaallu neriuutigineqarsinnaavoq.

2015-imi 56,2 procent-iullutik 2016-imilu 54,5 procent-iullutik gonoré-mik tunillatsissimasuni arnat angutitut sanilliullugit nalinginnaasumik amerlanerupput. Tamanna naartunermut atatillugu misissortittarnernik patsiseqarsinnaasorinarpoq. Pingaartumik inuusuttut 25-it inorlugit ukiullit tunillatsissimasut akornanni 58 %-iusut (Tabeli 3) gonoré-mik nappaateqarajunnerupput. Inuusuttuaqqat taama tunillatsinnissamat qaninnerupputtaaq (Takussutissiaq 3).

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviupput. Inuit ataasiakkaat 2016-ip ingerlanerani arlaleriarlutik tunillatsissimasinnnaanertik pissutigalugu paasissutissani arlaleriarlutik nalunaarsimasinnaapput.

Tabelit sukumiinerusut Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmi Statistikbanken, www.stat.gl, Najoqqutassaq: SUXLSKS1 pissarsiassaapput.

Chlamydia

Chlamydiamik tunillatsissimasut suli amerlapput (Takussutissiaq 2). 2014-imi katillutik 3.456-iupput 2015-imi 2016-imilu 3.000-it pallingajattunut appariaateqarlutik. Tunillatsittuni arnat amerlanerullutik 1.913-iupput (63%) angutit 1.138-iullutik. Arnani tunillatsissimasuni 15-iniit 24-inut ukiullit amerlanerpaapput (Tabeli 4 Takussutissiarlu 3)

Chlamydia mannessap aqquataagut naartulersoortarnermut, naartusinnaajunnaarnermut, kissaatiginngisamillu meerartaarsinnaannginnermut patsisaasut pingaarnersaraat. Nappaat ersiuteqarajuttuunngilaq, arnanilu paasineqarajunneruneranut, naartunermut erninermullu atatillugu misissortikulaarneruneq patsisaavoq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naatsorsugaanut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani qitiusumik aaviisarfimmi paasissutissat tunngaviupput. Inuit ataasiakkaat 2016-ip ingerlanerani arlaleriarlutik tunillatsissimasinnnaanertik pissutigalugu paasissutissani arlaleriarlutik nalunaarsimasinnaapput.

Tabelit sukumiinerusut Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmi Kisitsisaataasivimmi, www.stat.gl, Najoqqutassaq: SUXLSKS1 pissarsiassaapput.

Syfilis

Ukiorpanni syfilis-imik tunillatsissimasut agguaqatigiissillugit ukiumut ataaseq nalunaarutaasarsimagaluaq ukiullu pingasut nalunaaruteqartoqarsimanngitsoq, kingumut nunatsinni syfilis-imik nappaatillit amerleriapiloornerannik kinguneqartumik tuniluutilerpoq (Takussutissiaq 4). 2012-imi decembarimiit syfilis-imik tunillatsissimasut immikkut tamarmik nalunaarutigineqartartussanngorput. 2016-imi Nunatsinni Nakorsaaneqarfik tunillatsissimasunik 71- inik nalunaarutisivoq. Nuummi Aasianni, Sisimiuni Tasiilamilu nappaat tuniluunneruvoq, illoqarfinnili amerlanerit tunullatsittoqarsimalluni.

Tunillatsissimasuni 54 procentiullutik arnat (38-it) angutitut (33-inut) sanilliullutik amerlanerupput. 2011-imiit 2016-mut suaassuseq tunngavigalugu ukiuinut agguataarnerat takussutissiami 5-imi takuneqarsinnaavoq.

Arnat syfilis-imik tunillatsissimasut suli angutinit nukarliunerunerat amerlanerillu 30-it inorlugit ukioqartuunerat tassani aamma takuneqarsinnaavoq.

Matuma allannerata nalaani 2017-imi nalunaarutigineqartut naapertorlugit siaruaannera

unissimasinnaasutut isikkoqarpoq. Taamaakkaluaq syphilis-ip siaruaannera ernumanaateqarpoq isumannaatsumillu usuup puuanik atuilluni atoqatigiittarnissaq oqariartuutigissallugu pingaaruteqartuassaaq.

Tabelit sukumiinerusut Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmi Kisitsisaataasivimmi, www.stat.gl, Najoqqutassaq: SUXLSKS1 pissarsiassaapput.

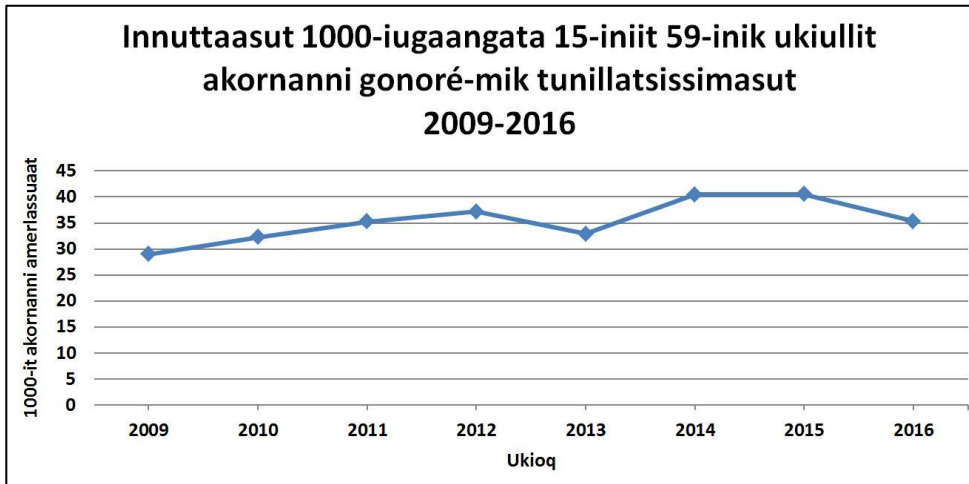
HIV aamma AIDS

Kalaallit Nunaanni HIV-mik tunillatsittoqqaarneraniit maanna ukiut 30-it qaangiussimalerput. Tamanna nappaatip ilisimaneqalernaraniit ukiualunngit qaangiuttut pivoq. 2016 ilanngullugu Kalaallit Nunaanni inuit 175-it HIV-mik tunillatsissimapput (Takussutissiaq 6).

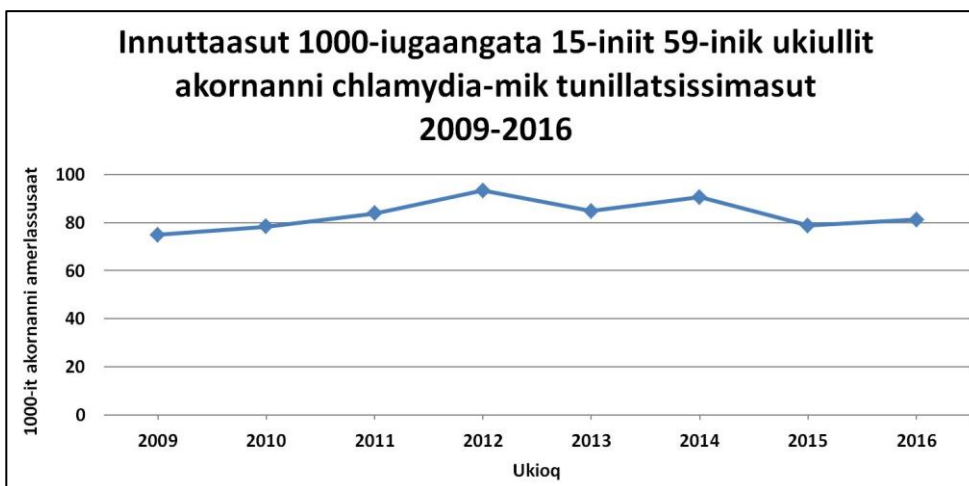
Ukiut tamaasa HIV-mik tunillatsittoqartarpoq. 2014-imi marluk, 2015-imi tallimat 2016-imilu marluk nalunaarutigineqarput. Angutit (63 %) arnanit (37 %) amerlanerusut tunillatsissimapput (Takussutissiaq 7).

HIV-mik tunillatsissimasut amerlanersaat utoqqasaajunerusimapput. Ukiuili agguaqatigiissillugit 2014-imi 59-inik ukioqarnermiit 2015-imi 30-inut 2016-imilu 23,5-inut apparput (Takussutissiaq 8). Ikittuararsuit tunngavigalugit agguaqatigiissitsisoqarnera soorunami eqqarsaataassaaq. Taamaakkaluarli inuusuttut HIV-mik tunillatsissimanagerat ernumalersitsivoq. Tamanna HIV-ip inuusunnerusut akornanni tuniluutilersinnaanerata navianaateqarneranik annertusititsivoq. Taamatuttaaq isumannaatsumik usuup puuanik atuilluni atoqatigiittarnissamik oqariartuuteqarnissaq pingaaruteqartuassaaq.

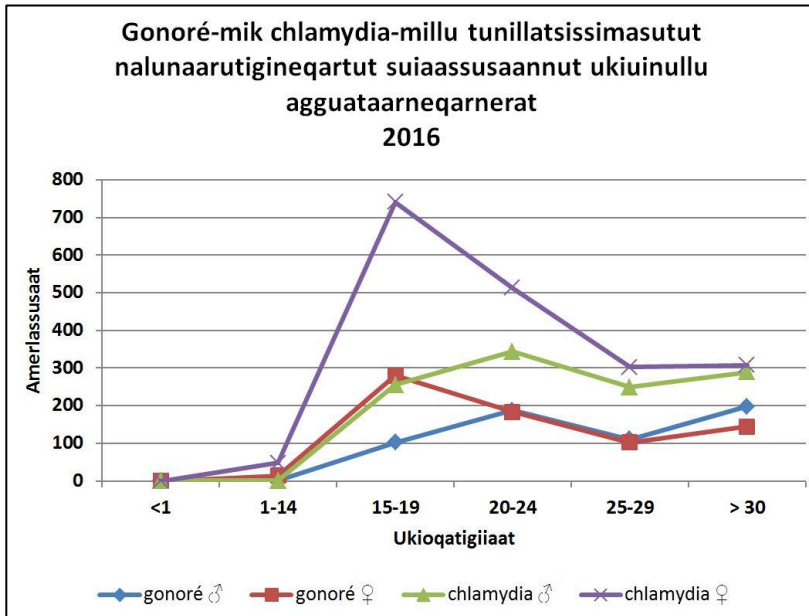
Takussutissiat

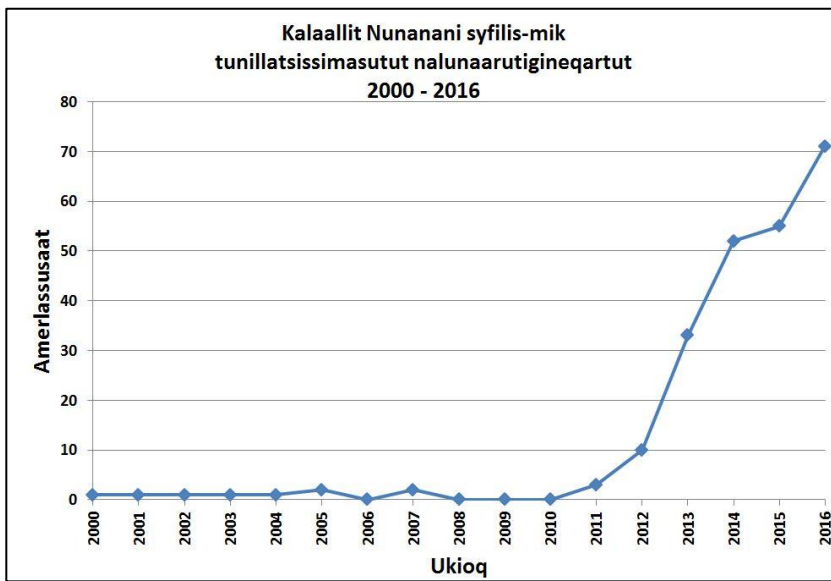
Takussutissiaq 1

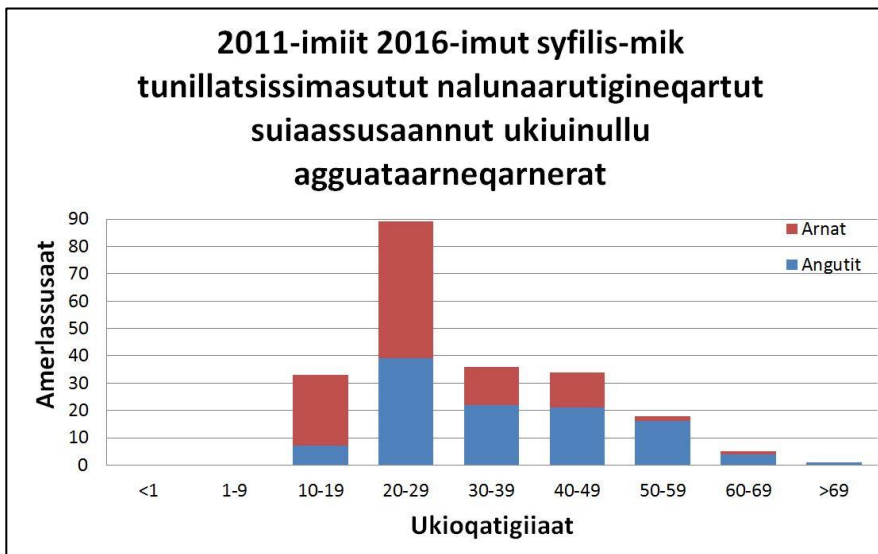
Takussutissiaq 2

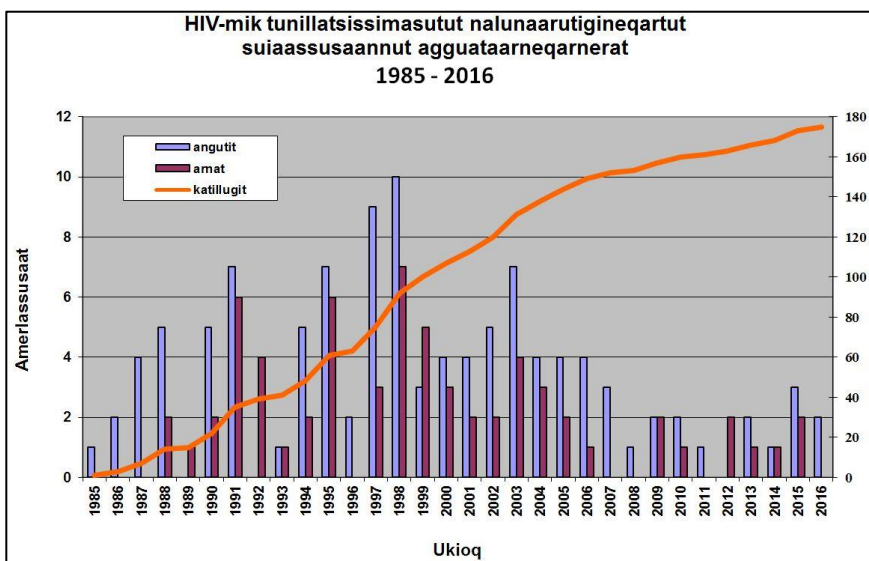
Takussutissiaq 3

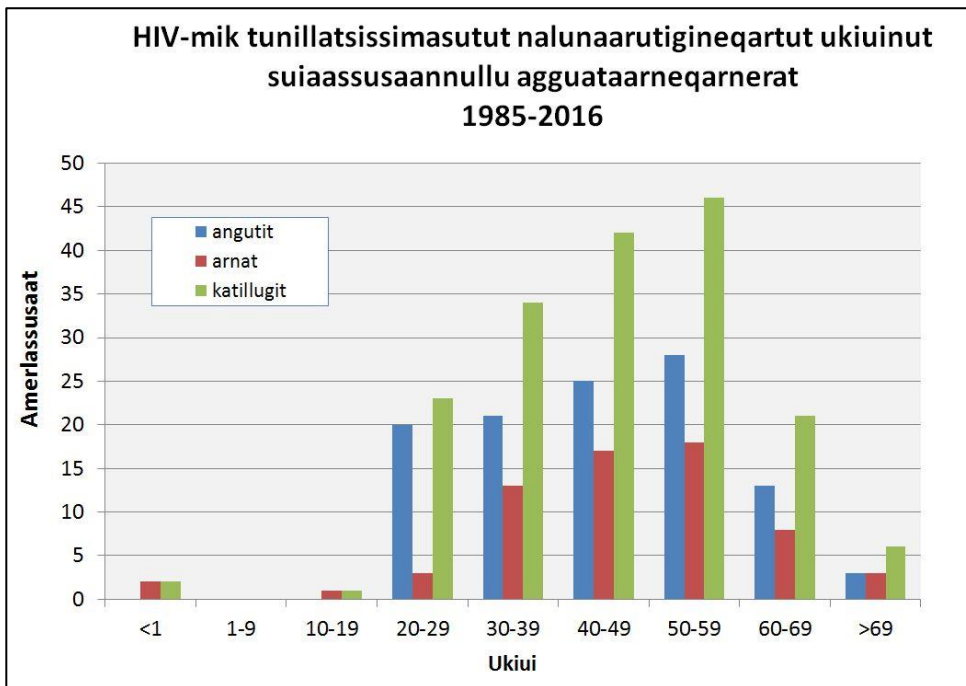
Takussutissiaq 4

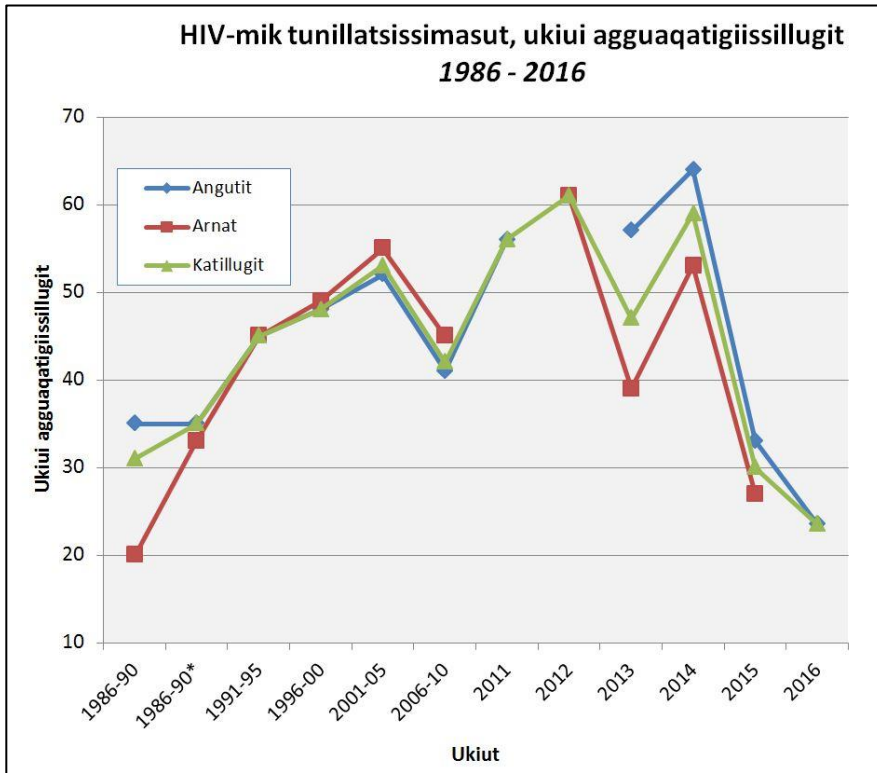
Takussutissiaq 5

Takussutissiaq 6

Takussutissiaq 7

Takussutissiaq 8

* Meeqqat marluk suli ukioqalinngitsut ilanngunneqanngillat.

Tabelit

Puakkut nuammik nipititsineq tappiorannartunik streptokok-inik patsiseqartoq	7
Tappiorannartut hæmolytisk streptokokker (GAS)	1
Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq tappiorannartuata immikkoorutaa suussusersineqanngitsoq	1
Nappaatit aak aqutigalugu tuniluuttut allat	1
MRSA	3
Syfilis	71
Tinguklut aseruuttoorneq/tingulluut Hepatitis B	1
Illumoorneq (bortadella pertussis)	1
Savarneq(parotitis)	1
HIV	2
Inuussutisat aqutigalugit nappaarsimalerneq	4
Sakiilluut Tuberkulose/TB	61
Puakkut nuammik nipititsineq tappiorannartunik Legionella-nik patsiseqartoq	1

	Ukiut	Tappiorannartut immikkoorutaat
Aaversinnikkut	36	22F
Aaversinnikkut	72	22F
Aaversinnikkut	73	22F
Aaversinnikkut	1	10A
Aaversinnikkut	50	10A
Aaversinnikkut	81	9N
Aaversinnikkut	78	22F
	Ukiui agguaqatigiissillugit 55,9	

Tabeli 3. Kalaallit Nunaanni gonoré suaassutsimut ukiunullu agguataarlugu*							
Ukiut/suiaassuseq	<1	1-14	15-19	20-24	25-29	>30	I alt
♂, angutit	0	1	102	188	111	198	600
♀, arnat	0	14	280	183	102	144	723

*Kisitsisit aaversinnikkut nappaatip suussusersineqarneranik tunngaveqarput

Tabeli 4. Kalaallit Nunaanni chlamydia suaassutsimut ukiunullu agguataarlugu*							
Ukiut/suiaassuseq	<1	1-14	15-19	20-24	25-29	>30	I alt
♂, angutit	1	1	255	343	249	289	1138
♀, arnat	0	48	741	513	303	308	1913

*Kisitsisit aaversinnikkut nappaatip suussusersineqarneranik tunngaveqarput